

Mariana HOŠNOVÁ

Baudelaire na prahu modernity

Ústav filosofie a religionistiky FF UK

Charles Baudelaire je pro autorku význačným případem přinejmenším ve dvojitěm ohledu: pokud jde o vymezení moderní doby a její vlastní sebereflexi v tvorbě umělce, který je považován za příkladně moderního, a pokud jde o dílo jako specifické zkřížení nikoli snad „vlivů“, ale vztahů v určitém silovém poli, jehož je konkrétní tvorba středem. Právě proto hraje v práci Mariany Hošnové takovou roli Walter Benjamin, který zcela důsledně zasazoval Baudelairovu tvorbu do doby a jejích nejrůznějších kontextů, které v této tvorbě rozpoznával, z ní odečítal a současně interpretoval jejich, často nezjevný smysl. Současně s tím však Benjamina koriguje monografií A. Compagnona a jeho zevrubným zkoumáním modernismu. Jestliže Compagnon ukazuje, že moderní jsou právě tendence k antimoderně, tedy že jde o velmi složitou síť protikladných vztahů, je zřejmé, že v práci jde rovněž o samu definici moderny.

Autorka pracuje se čtyřmi kontexty Baudelairovy tvorby (Politika, Město, Noviny, Umění), které však vnitřně dále člení a které odpovídají tomu, k čemu obracel svůj zájem i Walter Benjamin (spiklenectví a hadráři, poměr k „sociální poezii“, flanér a detektiv, denní tisk a jeho působení na literaturu, fotografie). Za přednost práce pokládám fakt, že pracuje nejen s Benjaminovými baudelairovskými studii, ale v podstatě i s celou (obtěžně zvládnutelnou masou jeho *Pasáží*). Rovněž k vyváženosti práce přispívá to, že stejnou pozornost jako *Květům zla* či teoretickým pracem věnuje i Baudelairovým *Malým básním v próze*. A již zde lze ocenit soustředěnost práce, která – jakkoli pracuje s množstvím nejrůznějších souvislostí – pečlivě odlišuje to, co je pro argumentaci důležité a co nikoli, odbočuje pouze tam, kde je to přínosné pro hlavní linii, dílo analyzuje na základě několika málo relevantních básní, jimiž je osvětlen příslušný kontext.

Práce je od počátku ověřováním Compagnona: antimoderna jako moderna. Proto Mariana Hošnová akcentuje zejména ambivalence v Baudelairových textech, leckdy až rozpory. Tuto dvojznačnost ve shodě s Compagnonem staví proti jednoznačnější interpretacím Waltera Benjamina, nikoli však bezvýhradně, spíše by bylo přesnější říci, že pečlivě zvažuje přínos jednoho i druhého. Potěší i stručná zmínka o Jean-Paulu Sartrovi.

Pokud jde o antimodernismus jako znak moderny, přináší práce četné zajímavé postřehy (které by bylo možné i aktualizovat), například když (v oddíle Noviny) konstatuje, že kritika moderního světa se u Baudelaira děje prostřednictvím právě moderního média (noviny). Možná by však bylo možné sledovat tuto dvojznačnost až k (nejznámější) Baudelairově „definici“ moderny (idea pomíjivost), tím spíše, že Baudelaire sám ji nepokládá za „logicky“ rozpornou. Viz například (jinde): „Dokonalá kružnice ... neexistuje, a proto je absolutní ideál hloupost. Výlučná záliba v jednoduchosti vede pošetilého malíře k tomu, aby napodoboval stále týž typ. Básníci, výtvarníci a lidstvo vůbec by bylo velice nešťastné, kdyby byl nalezen ideál, tato absurdnost, tato nemožnost.“ (*Úvahy o některých současnících*, s. 131).

Jakkoli jsou Baudelairovy úvahy o výtvarném umění důležité, je patrně rozumné, že autorka se jim věnuje jen v té míře, která je pro její záměr nezbytná. Přesto si ale myslím, že dnes již k obecné představě o vývoji moderního malířství Gombrichova kniha nedostačuje.

Jediné, co mi v práci chybí, je závěr. Nikoli proto, že bych trval na akademické konvenci, ale proto, že takto se v práci trochu ztrácí (zbytečně) vlastní přínos autorky a vzniká (zjevně mylný) dojem, že práce pouze referuje Benjamina a Compagnona a hledá nějakou střední cestu mezi nimi. Tím ale nechci říci, že závěrečný citát se mi nelíbí.

Práci navrhuji hodnotit jako velmi dobrou.

Miroslav Petříček

Ústav filosofie a religionistiky

22. srpna 2016